

961123-1

Theologie je řecký vynález, protože je nejdříve až do totožnosti spjatá s filosofií, která je výlučnou řeckou iniciativou, a později se – u Aristotela – stává nejvyšší filosofickou disciplínou. Mezitím však dojde k jedné pronikavé změně, za kterou je odpovědný Parmenidés a vůbec eleatismus. Zatímco první filosofové se táží po ARCHÉ, z níž se rodí (vzniká) vše a do níž vše zase zaniká, takže se samozřejmostí předpokládají její oživenost, Parmenidés tuto ARCHÉ reinterpretuje v tom smyslu, že ji zbavuje nejen minulosti a budoucnosti a tedy dění, nýbrž také života. Proto třeba pluralista Empedoklés už nemluví o vodě, vzduchu, ohni a zemi jako o ARCHAI, nýbrž jako o prvcích (STOICHEIA, latinsky *elementa*), jež samy o sobě jsou ovšem „mrtvé“, takže potřebuje nějaké činitele (faktory), totiž Lásku a Svár, které s nimi budou něco podnikat. (Je charakteristické, že i Empedokleovo ztotožnění „prvků“ s některými bohy mu vůbec nepřekáželo v jejich pochopení jako o sobě nehybných, neaktivních.)

(Písek, 961123-1.)